

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКЕ ОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ

**РЕКОМЕНДАЦІЇ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ**

18 квітня 2017 року

м. Тернопіль

№14- рк/к

Про вжиття заходів щодо припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції

Адміністративна колегія Тернопільського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши подання першого відділу досліджень і розслідувань від 30.03.2017 № 27 «Про виявлені ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції» встановила наступне.

В ході реалізації повноважень щодо здійснення контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції територіальним відділенням, на підставі статті 3, пункту 12 частини першої статті 17 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», проводилось дослідження ринку надання платних медичних послуг закладами охорони здоров'я Тернопільської області.

Кременецькою районною комунальною лікарнею (надалі Кременецька РКЛ, РКЛ, Лікарня) (вул. Горбача, 1, м. Кременець Тернопільської обл., 47003, ідентифікаційний код 02000820) надаються платні медичні послуги, зокрема, проведення платних медичних оглядів та видача необхідних заявнику довідок (сертифікатів), в Кременецькому районі Тернопільської області.

Кременецька РКЛ включена до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань (ЄДР), є юридичною особою.

Дата державної реєстрації – 30.07.1997, дата запису в ЄДР – 05.12.2006, номер запису – 1 640 120 0000 000370.

Основні види діяльності за КВЕД:

86.10 Діяльність лікарняних закладів;

68.20 Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна.

До переліку платних послуг, які надаються лікарнею, зокрема, входять:

- медичний огляд для отримання посвідчення водія транспортних засобів;
- медична підготовка водіїв;
- медичний огляд працівників окремих професій, виробництв і організацій, діяльність яких пов'язана з обслуговуванням населення і може призвести до поширення інфекційних хвороб;
- медичний огляд для отримання дозволу на носіння зброї;
- передрейсовий медичний огляд;
- медичний огляд громадян України, які виїжджають за кордон;
- медичний огляд працівників певних категорій;

- попередній/періодичний обов'язковий наркологічний медичний огляд осіб для отримання наркологічного сертифікату;
- попередній/періодичний обов'язковий психіатричний медичний огляд осіб для отримання психіатричного сертифікату.

Отже, РКЛ здійснює господарську діяльність та є суб'єктом господарювання в розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

Крім РКЛ платні медичні послуги мешканцям Кременецького району надає Почаївська районна комунальна лікарня (надалі Почаївська РКЛ) (вул. Возз'єднання, 19, м. Почаїв Кременецького р-ну Тернопільської обл., 47025, ідентифікаційний код 02000866).

За наданою Лікарнею інформацією, кількість наданих медичних послуг (проведених медичних оглядів) у 2014 році становить 12187 на суму 285581,09 грн., у 2015 році – 11162 на суму 285590,02 грн., у I півріччі 2016 року – 6122 на суму 176901,92 грн.

За наданою Почаївською РКЛ інформацією, кількість наданих нею медичних послуг (проведених медичних оглядів) у 2014 році становить 1792 на суму 15727 грн., у 2015 році – 2550 на суму 41120 грн., у I півріччі 2016 року – 1326 на суму 25218 грн.

Частка Кременецької РКЛ на ринку надання платних медичних послуг мешканцям Кременецького району становила: у 2014 році – 95%, у 2015 – 87%, у 2016 – 88%.

Відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції», становище Кременецької РКЛ на ринку надання платних медичних послуг за період 2014-2015 років та I півріччя 2016 року у територіальних межах Кременецького району Тернопільської області містить ознаки монопольного (домінуючого).

Наказом головного лікаря Кременецької РКЛ від 28.01.2016 №37 «Про встановлення тарифів на платні послуги Кременецької РКЛ» з 01.02.2016 встановлено тарифи на медичні послуги, що надаються Лікарнею.

Медичні огляди кандидатів у водії та водіїв транспортних засобів та для отримання дозволу на право отримання та носіння зброї громадянами.

Згідно з статтею 45 Закону України «Про дорожній рух» медичний і періодичний огляд кандидатів у водії і водіїв транспортних засобів проводиться з метою визначення здатності кандидатів у водії і водіїв до безпечного керування транспортними засобами. Зазначений огляд включає: попередні, періодичні, щозмінні передрейсові і післярейсові огляди, а також позачергові огляди, зумовлені необхідністю.

Проведення медичних оглядів водіїв транспортних засобів регулюються, зокрема:

- наказом Міністерства охорони здоров'я України та Міністерства внутрішніх справ України від 31.01.2013 №65/80, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 22.02.2013 за №308/22840, яким затверджено «Положення про медичний огляд кандидатів у водії та водіїв транспортних засобів» (надалі - Положення про медичний огляд), іншими нормативно-правовими актами.

Положенням про медичний огляд передбачено, що медичні огляди кандидатів у водії та водіїв транспортних засобів проводяться медичними комісіями, що створюються в закладах охорони здоров'я. До складу медичної комісії входять лікар-терапевт (голова комісії), лікар-невропатолог, лікар-отоларинголог, лікар-офтальмолог, лікар-хірург.

Відповідно до п.2.2. Положення про медичний огляд, попередній (періодичний) медичний огляд включає в себе: загальне обстеження спеціалістами медичної комісії, лабораторне і функціональне обстеження (загальний аналіз крові та сечі, аналіз крові на цукор, ЕКГ, обстеження гостроти й полів зору, обстеження вестибулярного апарату, визначення групи крові та резус-фактора (надалі - Лабораторні дослідження «Водій»)).

Згідно Калькуляції собівартості проведення медичного огляду для отримання посвідчення водія транспортних засобів від 28.01.2016, у графі «Складові собівартості»

зазначено: «*Лаборант (група крові) (7,1 хв.)*», вартість послуги якого (заробітна плата) склала 1,94 грн. На заробітну плату лаборанта здійснено нарахування на оплату праці (22%), непрямих (загальновиробничих) витрат (11,96%), а також у собівартість даного медичного огляду включена вартість медикаментів на визначення групи крові та резус-фактора.

Проведення медичних оглядів для отримання дозволу на право отримання та носіння зброї громадянами регулюються, зокрема:

- наказом Міністерства охорони здоров'я України від 20.10.1999 №252 «Про затвердження Порядку видачі медичної довідки для отримання дозволу (ліцензії) на об'єкт дозвільної системи», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 05.11.1999 за №768/4061 (надалі Порядок видачі медичної довідки).

Відповідно до п.5 Порядку видачі медичної довідки питання про видачу медичної довідки вирішується лікарсько-консультативною комісією, до складу якої входять голова комісії (лікар-терапевт), лікар-невропатолог, лікар-отоларинголог, лікар-офтальмолог. Перелік лабораторних та функціональних обстежень (надалі - Лабораторні дослідження «Зброя») включає в себе обов'язковий обсяг (загальний аналіз крові та сечі, аналіз крові на цукор, ЕКГ, обстеження гостроти й полів зору).

Згідно Калькуляції собівартості проведення медичного огляду для отримання дозволу на носіння зброї від 28.01.2016, у графі «Складові собівартості» зазначено: «*Лаборант (група крові) (7 хв.)*», вартість послуги якого (заробітна плата) склала 1,92 грн. На заробітну плату лаборанта здійснено нарахування на оплату праці (22%), непрямих (загальновиробничих) витрат (11,96%), а також у собівартість даного медичного огляду включена вартість медикаментів на визначення групи крові та резус-фактора.

У переліку Лабораторних досліджень «Зброя» законодавством не передбачено визначення групи крові та резус-фактора, отже, включення до складових собівартості проведення медичного огляду для отримання дозволу на носіння зброї заробітної плати лаборанта (яким проводиться лабораторне дослідження щодо визначення групи крові та резус-фактора) з відповідними нарахуваннями, є зайвим.

Отже, тариф на проведення медичного огляду для отримання дозволу на носіння зброї є завищеним, що ущемляє інтереси споживачів даної послуги, які змушені сплачувати за її отримання додаткові кошти.

Вказані дії Кременецької РКЛ містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Застосування різних витрат часу осіб, які приймають участь у проведенні медичних оглядів.

При аналізі наданих Кременецькою РКЛ матеріалів, територіальним відділенням встановлено, що затрати часу, а відповідно, і вартість послуг (заробітна плата) спеціалістів, а саме лікарів та лаборантів, в калькуляціях собівартості проведення медичних оглядів для отримання посвідчення водія транспортних засобів та для отримання дозволу на носіння зброї – є різними:

	Складові собівартості медичних оглядів	Медичний огляд для отримання посвідчення водія транспортних засобів		Медичний огляд для отримання дозволу на носіння зброї	
		Витрати часу, хв.	Заробітна плата, грн.	Витрати часу, хв.	Заробітна плата, грн.
1	Лікар-терапевт	7,8	2,34	8	2,40
2	Лікар-невропатолог	7,1	1,83	7,5	1,93

	Складові собівартості медичних оглядів	Медичний огляд для отримання посвідчення водія транспортних засобів		Медичний огляд для отримання дозволу на носіння зброї	
		Витрати часу, хв.	Заробітна плата, грн.	Витрати часу, хв.	Заробітна плата, грн.
3	Лікар-отоларинголог	5,3	2,31	5,1	2,22
4	Лікар-офтальмолог	5,1	1,75	5,2	1,78
5	Лікар-хірург	4,4	1,71	-	-
6	Лаборант (загальний аналіз крові)	15	4,11	14,9	4,08
7	Лаборант (загальний аналіз сечі)	10	2,74	9,8	2,68
8	Лаборант (глюкоза крові)	5,1	1,40	5,1	1,40
9	Лаборант (група крові)	7,1	1,94	7	1,92

У грудні 2014 року комісією Кременецької РКЛ було проведено хронометражні спостереження тривалості проведення медичних оглядів працівниками Лікарні та складено відповідні акти (у кількості 3 шт. на кожний медогляд).

Згідно вказаних актів хронометражних спостережень проведення медичних оглядів, комісією Лікарні зафіксовано **результати витрат часу** осіб, які приймають участь у проведенні медичних оглядів. Проте, витрати часу конкретних лікарів-спеціалістів (терапевта, невропатолога, офтальмолога, тощо) та проведення одних і тих самих лабораторних досліджень лаборантами (загальний аналіз крові, загальний аналіз сечі, глюкоза крові, тощо) для різних видів медичних оглядів зафіксовано **різні** результати.

Так, наприклад, в калькуляціях собівартості проведення медичних оглядів, Лікарнею застосовуються наступні витрати часу лікарів-спеціалістів та лаборантів:

Складові собівартості	Витрати часу спеціалістів згідно актів хронометражних спостережень проведення медичних оглядів, (середн. арифм.) хв.				
	для отримання посвідчення водія транспортних засобів	для отримання дозволу на носіння зброї	громадян України, які виїжджають за кордон	працівників, робота яких пов'язана з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування	працівників певних категорій
терапевт	7,8	8,0	7,9	8,1	8,1
невропатолог	7,1	7,5	-	7,6	7,5
отоларинголог	5,3	5,1	-	5,3	4,9
офтальмолог	5,1	5,2	-	4,9	5,0
загальний аналіз крові	15,0	14,9	14,9	15,2	15,0
загальний аналіз сечі	10,0	9,8	10,0	10,0	9,9
глюкоза крові	5,1	5,1	5,1	5,2	5,1

Застосування Лікарнею в калькуляціях собівартості проведення різних медичних оглядів різних витрат часу щодо:

- проведення оглядів лікарями-спеціалістами (лікарем-терапевтом, лікарем-офтальмологом, лікарем-отоларингологом, тощо);
- проведення однакових лабораторних досліджень лаборантами (загального аналізу крові, загального аналізу сечі, аналізу на глюкозу крові, тощо) є безпідставним.

Відтак, тарифи на проведення медичних оглядів є завищеними, що ущемляє інтереси споживачів даних послуг, які змушені сплачувати за їх отримання додаткові кошти.

Таким чином, вказані дії Кременецької РКЛ містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Коефіцієнт заробітної плати допоміжного персоналу.

До калькуляцій собівартості медичних оглядів, зокрема, для отримання посвідчення водія транспортних засобів, проведення медичної підготовки водіїв, проведення обов'язкового профілактичного психіатричного огляду, проведення обов'язкового профілактичного наркологічного огляду, проведення медичного огляду працівників окремих професій, виробництв, і організацій, діяльність яких пов'язана з обслуговуванням населення і може призвести до поширення інфекційних хвороб, проведення медичного огляду громадян України, які виїжджають за кордон, проведення медичного огляду працівників певних категорій, проведення бактеріологічних досліджень, проведення медичного огляду працівників, робота яких пов'язана з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, проведення медичного огляду для отримання дозволу на носіння зброї, Лікарнею включено коефіцієнт заробітної плати допоміжного персоналу у розмірі 0,1422, який складає 14,22% від заробітної плати основного персоналу, що не передбачено чинним законодавством.

Отже, тарифи на проведення медичних оглядів є завищеними, що ущемляє інтереси споживачів даних послуг, які змушені сплачувати за їх отримання додаткові кошти.

Вказані дії Кременецької РКЛ містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Враховуючи вищевикладене, на підставі статей 7, 12, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» (із змінами і доповненнями), статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктів 3, 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482 (зі змінами), адміністративна колегія територіального відділення

РЕКОМЕНДУЄ:

Кременецькій районній комунальній лікарні (вул. Горбача, 1, м. Кременець Тернопільської обл., 47003, ідентифікаційний код 02000820) вжити заходи щодо припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку, шляхом приведення розрахунків вартості проведення медичних оглядів до економічно обґрунтованого рівня.

Відповідно до частини другої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи особами, яким вони надані.

Про результати розгляду рекомендацій адміністративної колегії необхідно повідомити Тернопільське обласне територіальне відділення **в термін до 19 травня 2017 року.**

За умови виконання положень рекомендацій провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції розпочато не буде.

Члени колегії:

Р.В.Лецишин, голова територіального відділення

Н.Є. Черномаз, заступник голови територіального відділення

А.Г.Левченко, начальник першого відділу досліджень і розслідувань

Н.С. Біловус, начальник другого відділу досліджень і розслідувань